

2014-06-12

Dnr 43-2012:4307

Stockholms kommun

Föreläggande vid vite

---

efter tillsyn av Gubbängsskolan
i Stockholms kommun

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen har sedan våren 2013 en pågående tillsyn av Gubbängsskolan i Stockholms kommun. I beslut den 14 juni 2013 konstaterade Skolinspektionen brister inom flera områden, framförallt i utbildningen för årskurserna 6-9. Huvudmannen har visserligen vidtagit vissa åtgärder för att komma till rätta med bristerna, men brister kvarstår i flera avseenden.

Vid uppföljningen framkommer att initiativ tas på skolan för att utveckla verksamheten. Skolinspektionen konstaterar dock att åtgärderna som huvudmannen och skolledningen vidtagit inte har utgått ifrån en systematisk analys av verksamheten och att rektor inte har sett till att de prioriterade åtgärderna också genomförts. Bristande uppföljning och analys av verksamheten på Gubbängsskolan medför att det saknas tillräckliga underlag för att säkerställa att eleverna får den utbildning de har rätt till.

Skolinspektionen kan konstatera att det, trots vidtagna åtgärder, finns brister när det gäller trygghet och studiero, vilket ger allvarliga konsekvenser för eleverna i årskurs 6-9. Skolinspektionens utredning visar även att uppgifter om kränkande behandling inte anmäls till rektor och huvudman på det sätt som skollagen föreskriver.

Det kvarstår även brister i undervisningen. Alla elever får inte det särskilda stöd som de har rätt till, och åtgärder som vidtagits för att bättre anpassa undervisningen efter elevernas olika behov har inte varit tillräckliga. Sammantaget innebär detta att skolan inte ger eleverna i årskurserna 6-9 den utbildning de har rätt till, varken avseende skolans kunskapsuppdrag eller skyldigheten att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero.

På grund av allvaret i de brister som föreligger och huvudmannens oförmåga att åtgärda dessa finner Skolinspektionen det nödvändigt att förelägga Stockholms kommun att vidta åtgärder och att förena föreläggandet med vite.

Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vid vite av 1 500 000 kr senast **den 12 december 2014** avhjälpa påtalade brister genom att säkerställa att nedanstående åtgärder vidtas i enlighet med de ansvarsområden som pekas ut i författningarna.

- Anpassa undervisningen i årskurserna 6-9 efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (3 kap. 3 § skollagen, 1. Skolans värdegrund och uppdrag och 2.2 Kunskaper i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr 11)).
- Samordna undervisningen i olika ämnesområden i årskurserna 6-9 så att eleverna ges möjlighet till överblick och sammanhang och att uppfatta större kunskapsområden som en helhet (Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar).
- Ge eleverna det stöd och särskilda stöd som de behöver och har rätt till (3 kap. 8-10 §§ skollagen).
- Se till att det i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ges omdömen i alla ämnen som eleven får undervisning i (10 kap. 13 § skollagen).
- Tillförsäkra eleverna i årskurs 6-9 trygghet och studiero (5 kap. 3, 5 §§, 6 kap. 7-8 §§ skollagen).
- Se till att signaler om kränkande behandling av elever anmäls till rektor respektive till huvudmannen (6 kap. 10 § skollagen).
- Se till att rektor ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som innefattar uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen (2 kap. 9, 4 kap. 4-6 §§ skollagen, Lgr 11, avsnitt 2.8 Rektors ansvar).

Föreläggandet gäller omedelbart.

Stockholms kommun ska senast den 12 december 2014 inkomma med en skriftlig redovisning av hur åtgärderna vidtagits. Till den skriftliga redovisningen ska bifogas den dokumentation som Stockholms kommun vill åberopa.

Om Stockholms kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Skolinspektionen erinrar om att huvudmannen enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Även om huvudmannen och rektor ges viss tid att rätta till bristerna har huvudmannen det fulla ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna. Skolinspektionen förutsätter därför att huvudmannen och rektorn snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära få ta del av arbetet med att rätta till bristerna.

Skäl för beslutet

Bakgrund och utredning

Skolinspektionen inspekterade Gubbängsskolan våren 2013 som en del av tillsynen av Stockholms kommuns grundskolor. Skolinspektionen fattade beslut den 14 juni 2013 (bilaga 2). I beslutet konstaterades ett antal brister, framförallt i utbildningen för eleverna i årskurserna 6-9. Bland annat förelåg brister i skolans arbete med anpassning av undervisning, trygghet och studiero samt särskilt stöd. Stockholms kommun förelades att avhjälpa bristerna genom att vidta vissa preciserade åtgärder samt att redovisa dessa för Skolinspektionen senast den 21 oktober 2013.

Stockholms kommun har i skriftligt svar den 22 oktober 2013 redogjort för de åtgärder som vidtagits med anledning av Skolinspektionens beslut. Stockholms kommun har den 11 mars 2014 lämnat ytterligare en redogörelse över vidtagna åtgärder. På begäran av Skolinspektionen har Stockholms kommun även skickat in kompletterande material den 25 april 2014. Som en del av uppföljningen har Skolinspektionen genomfört tillsynsbesök vid Gubbängsskolan den 20 november 2013 och 4 april 2014. Vid dessa tillfällen intervjuades skolans rektor och gruppintervjuer hölls med elever i årskurs 6 och 9 respektive elever i årskurs 6, 7 och 9, lärare för elever i årskurs 6-9 samt med representanter för elevhälsan. Skolinspektionen genomförde även observationer i skolmiljön vid bägge tillfällena. Skolinspektionen har även erhållit mejl från anställda på skolan.

De uppgifter som framkommit i samband med tillsynsbesöken har kommunicerats med huvudmannen den 11 april 2014. Huvudmannen har inte inkommit med några synpunkter på dessa uppgifter till Skolinspektionen.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven år 2013 saknar ett sammansatt mått för ämnesproven i årskurs 3. I delproven i ämnet matematik var andelen elever som nått kravnivån som högst 98 procent och som lägst 76 procent. Resultaten i fyra delprov i ämnet matematik var högre än motsvarande resultat för riket, medan tre var något lägre. I delproven i ämnet svenska var resultaten som högst 99 procent och som lägst 91 procent. Dessa resultat var alla högre än rikets.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik för år 2013 nådde 100 procent av eleverna i årskurs 6 lägst betyget E i sju ämnen och näst intill 100 procent i sju ämnen. I idrott och hälsa nådde 87 procent av eleverna lägst betyget E. I tre ämnen baseras resultatuppgifterna på färre än tio elever varför resultat inte redovisas.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets statistik för Gubbängsskolans årskurs 9 år 2013 var det genomsnittliga meritvärdet 208 poäng, d.v.s. under riksresultatet (213). Det genomsnittliga meritvärdet har de senaste fem åren varierat mellan 197 (år 2010) och 211 (år 2012). Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen var 61 procent år 2013. Motsvarande andel för riket var 77 procent år 2013. Skolans resultat vad gäller andelen elever som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen var år 2013 det lägsta sett över en femårsperiod.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande program år 2013 var 85 procent och till yrkesprogram 90 procent. Motsvarande siffror för riket var 86 respektive 88 procent. Av Skolverkets statistik för Gubbängsskolan framgår att resultaten avseende yrkesprogram de senaste tre åren har varit relativt konstanta medan de sjunkit något vad gäller de högskoleförberedande programmen.

Skolinspektionens bedömning

Utifrån inkomna handlingar och utredningen i övrigt konstaterar Skolinspektionen sammanfattningsvis att Stockholms kommun rättat till vissa brister som Skolinspektionen förelagt Stockholms kommun att åtgärda i beslut den 14 juni 2013. Stockholms kommun har åtgärdat brister avseende till exempel personals kompetens och skolbiblioteket.

Stockholms kommun har dock inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att följa föreläggandet eller på annat sätt rätta till samtliga de brister som Skolinspektionen konstaterat. Skolinspektionens uppföljning visar att det kvarstår brister inom områdena undervisning och lärande, trygghet och studiero, särskilt stöd, bedömning och betygssättning samt pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen. Detta redovisas nedan.

Undervisning och lärande

Det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Stockholms kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Anpassa undervisningen i årskurserna 6-9 efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Samordna undervisningen i olika ämnesområden i årskurserna 6-9 så att eleverna ges möjlighet till överblick och sammanhang och att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Motivering

Anpassning av undervisningen efter elevers olika behov

Av skollagen framgår att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I läroplanen anges att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

I Skolinspektionens beslut den 14 juni 2013 konstaterades att anpassningen av undervisningen efter elevers behov och förutsättningar brast.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 22 oktober 2013 samt tillsynsbesök den 20 november 2013

I huvudmannens skriftliga redogörelse anges bland annat att skolledningen genomför verksamhetsbesök med återkoppling till lärarna från och med höstterminen 2013. En grupp, "spec-gruppen", bestående av biträdande rektor, arbetslagsledare och specialpedagog, handleder arbetslagen i syfte att anpassa undervisningen efter elevernas behov och pedagogiska råd förmedlas till arbetslagen. En arbetsgrupp inom ramen för PRIO-projektet (ett gemensamt projekt mellan SKL och Stockholms kommun i syfte att höja kunskapsresultaten med fokus på skolans interna processer och arbetssätt) kommer att arbeta med gemensam undervisningsplanering med inriktning på formativt förhållningssätt i syfte att eleverna ska få stimulans och nå längre i sin kunskapsutveckling.

I intervju med Skolinspektionen den 20 november 2013 uppger rektorn att vissa lärare är bra på anpassning av undervisningen efter elevers olika behov men att "mellanstadiet" kommit längre i detta avseende. Eleverna i årskurs 6 bekräftar i intervju med Skolinspektionen rektorns utsaga om att vissa lärare är bra på anpassningen av undervisningen efter elevernas behov genom att uppge att detta sker i vissa ämnen, men inte i andra. I intervju med Skolinspektionen uppger lärarna att anpassning till högpresterande elevers behov inte skett.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 11 mars 2014 samt tillsynsbesök den 4 april 2014

I huvudmannens skriftliga redogörelse till Skolinspektionen anføres bland annat att skolledningen gjort de planerade verksamhetsbesöken under hösten 2013 och främst tittat på den gemensamma lektionsstrukturen, att arbetslagen har elevvårdande samtal i arbetslagen en gång per månad samt att en arbetsgrupp har tillsatts för att sprida kunskap om formativ bedömning.

I intervju med Skolinspektionen uppger rektorn att specialpedagogerna jobbar aktivt för att anpassa undervisningen, att specialpedagogerna finns tillgängliga för lärarna en gång i veckan men att dessa tillfällen inte är så välbesökta av lärarna. Lärarna beskriver att anpassningen i undervisningen ser olika ut på skolan. Representanter för elevhälsan uppger i intervju vid samma besök att anpassningen ser likadan ut som vid Skolinspektionens tidigare besök och att det finns planer för att utveckla undervisningen men att dessa rinner ut i sanden. Eleverna i årskurs 9 besvarar frågan om lärare är bra på att upptäcka elever som har det svårt, att vissa lärare är det medan några lärare bara klagar på dem, säger att de gör fel och inte ger någon hjälp. De uppger vidare att de lärde sig mer "på mellanstadiet" än nu.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer utifrån vad som anförts i de skriftliga redogörelserna och vad som framkommit i intervjuer att undervisningen inte anpassas till eleverna i tillräcklig utsträckning. Huvudmannen beskriver visserligen att åtgärder vidtagits för att öka anpassningen, men Skolinspektionen efterfrågade i april 2014 konkreta resultat av de redovisade åtgärderna. Någon beskrivning av om och hur åtgärderna lett till en ökad anpassning av undervisningen har huvudmannen dock inte redovisat. Rektorn anför i intervjun med Skolinspektionen att specialpedagogerna arbetar aktivt med anpassningen men representanter för elevhälsan uppger samtidigt att anpassningen ser likadan ut som tidigare och att planer för att utveckla undervisningen rinner ut i sanden. Skolinspektionen kan därmed konstatera att det kvarstår brister i skolans arbete med att anpassa undervisningen till elevernas förutsättningar och behov i årskurserna 6-9.

Samordning av undervisningen i olika ämnesområden

Enligt läroplanen ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande. I läroplanen anges även att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I Skolinspektionens beslut den 14 juni 2013 konstaterades att undervisningen i framförallt årskurserna 6-9 endast i begränsad omfattning samordnades i olika ämnesområden för att ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. I både lärar- och elevintervjuerna angavs att samordningen var beroende av lärare och ämne.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 22 oktober 2013 samt tillsynsbesök den 20 november 2013

I huvudmannens skriftliga redogörelse anges att lärarna sitter i gemensamma arbetsrum utifrån ämnen samt att de från höstterminen 2013 har gemensam konferenstid för att samordna undervisningen inom respektive ämne. Vidare anges att skolan ingår i PRIO-projektet för att utveckla lärarnas samarbete.

Rektorn uppger i intervju med Skolinspektionen den 20 november 2013 att det finns exempel på ämnesöverskridande undervisning i praktiken men att detta inte genomsyrar Gubbängsskolan. I intervjuer med såväl elever som lärare bekräftas att ämnesintegrering inte sker så ofta och att det är beroende av enskilda lärarinitiativ. Enligt lärarna vill ledningen att samplanering sker inom samma ämne.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 11 mars 2014 samt tillsynsbesök den 4 april 2014

I huvudmannens skriftliga redogörelse till Skolinspektionen anges att lärarna givits ämnesgemensamma arbetsrum och schemalagd tid för gemensam planering i ämnen.

I Skolinspektionens intervju med rektor framkommer att skolan bland annat prioriterat samarbetet inom respektive ämne. Lärarna uppger i intervjun med Skolinspektionen att skolledningen sagt att lärarna ska utveckla ämnet och de menar att all konferenstid går åt till detta. Elever i årskurserna 6-7 uppger att de "inte blandar olika ämnen så mycket".

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen vidtagit åtgärder för att utveckla undervisningen i enskilda ämnen. I de skriftliga redogörelser som huvudmannen lämnat finns dock inget som beskriver att åtgärder vidtagits för att utveckla den ämnesövergripande undervisningen. Skolinspektionen har tvärtom fått samstämmiga uppgifter från huvudman, rektor och lärare om att skolan har prioriterat satsningar på att utveckla undervisningen i enskilda ämnen och inte den ämnesövergripande undervisningen. Eleverna beskriver att den ämnesövergripande undervisningen fortfarande är ovanlig. Skolinspektionen kan därmed konstatera att eleverna i årskurs 6-9 inte ges den möjlighet till överblick och sammanhang som den ämnesövergripande undervisningen syftar till och som, enligt Skolinspektionens bedömning, kan stärka elevers motivation och förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i anpassningen av undervisningen och i skolans arbete med att samordna undervisningen i ämnesområden för elever i årskurserna 6-9. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författningsstöd

3 kap. 3 § skollagen, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11)

Särskilt stöd

Det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Stockholms kommun ska därför säkerställa att följande åtgärd vidtas.

- Ge eleverna det stöd och särskilda stöd som de behöver och har rätt till.

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare framgår att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i sådan omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska nås.

I beslutet den 14 juni 2013 konstaterade Skolinspektionen att det fanns brister i skolans arbete med särskilt stöd.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 22 oktober 2013 samt tillsynsbesök den 20 november 2013

I huvudmannens skriftliga redogörelse anges att "spec-gruppen" har en samordnande roll när det gäller att kartlägga behovet på skolan samt att de ska styra resurser till de elever som behöver särskilt stöd. "Spec-gruppen", där även arbetslagsledarna ingår, kan handleda och stötta lärarna i att utreda elevernas behov och därefter fördela resurserna. "Spec-gruppen" träffas varannan vecka och stämmer av resursfördelningen mot elevernas uppnådda resultat.

Vid intervju med Skolinspektionen uppger rektorn att alla elever inte har tillgång till särskilt stöd i de samhällsorienterande ämnena av schematekniska skäl. Vidare anför rektorn att eleverna kan "välja förstärkning inom ramen för elevens val", men att det händer att alla elever inte får det särskilda stöd utredningen visat behövs. Lärarna, representanter för elevhälsan samt eleverna uppger i intervjuer med Skolinspektionen att specialpedagogerna ger särskilt stöd i vissa ämnen. Lärarna uppger dock att eleverna i årskurs 9 inte ges särskilt stöd i engelska och att det även finns till Sverige nyanlända elever i en årskurs 9 som inte får särskilt stöd trots att sådant behov finns.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 11 mars 2014 samt tillsynsbesök den 4 april 2014

I huvudmannens skriftliga redogörelse beskrivs att "spec-gruppen" arbetar enligt tidigare beskrivna principer i huvudmannens svar i oktober 2013 men att deras arbete behöver förankras ytterligare på skolan.

Rektorn uppger i intervju med Skolinspektionen att eleverna i stor utsträckning får särskilt stöd och att specialpedagogerna finns tillgängliga för lärarna en timme i veckan men att det inte är så välbesökta tillfällen. Vidare säger rektorn att skolan är bra på att ge särskilt stöd när det bara handlar om särskilda ämnen.

Lärarna uppger i intervjun med Skolinspektionen att de elever som får stöd av skolans två specialpedagoger får bra hjälp men att det fortfarande varierar om andra elever i behov av särskilt stöd får det. Vidare uppger en lärare i intervjun att denne har skrivit åtgärdsprogram men att de åtgärder som finns att tillgå inte hjälper. De uppger att de pedagogiska kartläggningarna visar att behovet av särskilt stöd är mycket större än det stöd som faktiskt ges. De uppger också att eftersom de pedagogiska kartläggningarna inte ger någon effekt så struntar lärare i att göra sådana och att det bara blir "pappersprodukter" som de sätter i pärmar. Representanter för elevhälsan uppger att det i årskurs 6-9 är beroende på lärare om de genomför de åtgärder åtgärdsprogrammen beskriver, men att de flesta lärarna är duktiga på detta. De uppger på frågan om alla elever får det stöd de har rätt till att lärare i årskurs 6-9 är pressade och inte alltid kan ta till sig sättet att tänka hur man ska hantera elever med ADHD och lässvårigheter. De uppfattar det som att lärarna inte har redskap att utföra sitt arbete när det gäller särskilt stöd. På frågan till representanterna för elevhälsan om eleverna får särskilt stöd i ämnena fysik och kemi svarar de att det ges av specialpedagogen, men att denne inte räcker till för att täcka behovet.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer utifrån vad som anförts i de skriftliga redogörelserna och vad som framkommit i intervjuer att arbetet med särskilt stöd alltfjänt brister vid Gubbängsskolan. Mot bakgrund av att andelen elever som år 2013 nådde kunskapskraven i alla ämnen i slutet av årskurs 9 endast var 61 procent och att detta var det lägsta resultatet på fem år, ser Skolinspektionen allvarligt på att alla elever inte ges det särskilda stöd de har rätt till. Skolinspektionen kan konstatera att det visserligen finns rutiner för arbetet med särskilt stöd, men att alla elever som är i behov sådant stöd ändå inte får det. I intervjuer

med lärarna och representanter för elevhälsopersonalen uppges samstämmt att det finns elever som inte ges särskilt stöd i den omfattning de har rätt till.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns allvarliga brister inom i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författningsstöd

3 kap. 8-10 §§ skollagen

Bedömning och betygsättning

Det finns brister i skolans arbete med bedömning och betygsättning. Stockholms kommun ska därför säkerställa att följande åtgärd vidtas.

- Se till att det i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ges omdömen i alla ämnen som eleven får undervisning i.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren i årskurs 1-5 en gång per läsår vid utvecklings-
samtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskaps-
utveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får under-
visning i.

I Skolinspektionens beslut den 14 juni 2013 konstaterades att omdömen ges i block i de samhälls- och naturorienterande ämnena i årskurs 4 - 6 trots att det ska finnas i varje enskilt ämne där kunskapskrav finns.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 22 oktober 2013 samt den 11 mars 2014

I huvudmannens svar anges bland annat att skriftliga omdömen ska ges i alla ämnen i årskurs 1-5 som eleverna har undervisning i.

I de till Skolinspektionen insända individuella utvecklingsplanerna från april 2014 för elever i årskurs 4 och 5 kan Skolinspektionen konstatera att det saknas omdömen i flera ämnen, bland annat i biologi, fysik, kemi, samhällskunskap, religionskunskap, historia och geografi.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att elevernas individuella utvecklingsplaner inte innehåller omdömen i alla ämnen som eleverna har undervisning i. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författningsstöd

10 kap. 13 § skollagen

Trygghet och studiero

Det finns brister i skolans arbete med trygghet och studiero. Stockholms kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Tillförsäkra eleverna i årskurs 6-9 trygghet och studiero.
- Se till att signaler om kränkande behandling av elever anmäls till rektor resp. till huvudmannen.

Motivering

Trygghet och studiero

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Vidare ska det finnas ordningsregler för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Av skollagen framgår vidare att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

I beslut den 14 juni 2013 kunde Skolinspektionen konstatera att kränkningar förekom, att elever var otrygga och att lärarna inte alltid hanterar skolans ordningsregler på samma sätt. Skolinspektionen observerade även att det tidvis förekom bråk i korridorer och på samlingsplatser och fick av elever och lärare höra om skadegörelse på skolan.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 22 oktober 2013 samt tillsynsbesök den 20 november 2013

I huvudmannens skriftliga redogörelse anges bland annat att kommunens brukarundersökning och skolans egna utvärderingar visat att skolan under läsåret 2012/13 "inte haft så höga värden som önskat" när det gäller trygghet. Vidare uppges att ordningsregler bestämdes och diskuterades under höstterminen 2013 i klasserna och arbetslagen, samt att man har ökat bemanningen på fritidshemmet och infört hemklassrum i årskurserna 4-9 för att öka studieron.

Rektorn uppges vid tillsynsbesöket att skolan försöker förbättra miljön, att det känns lugnare på skolan och att man på skolan pratat mycket om hur lektioner ska startas och avslutas, men att det finns en otrygghet när vikarier undervisar.

Rektorn beskriver även att det finns lärare som inte klarar uppdraget med att tillförsäkra eleverna en trygg och lugn miljö.

Lärarna uppger i intervju med Skolinspektionen att det går mycket tid till att upprätthålla en god studiero och en lärare beskriver att det inte råder studiero i dennes klass. Vidare uppger lärarna att det saknas stöd uppifrån för att åstadkomma studiero och att de arbetar på olika sätt för att få till stånd god studiero.

Intervjuad elevhälsopersonal beskriver att det ibland är lugnt på skolan och ibland inte. De anger att personalen har diskuterat förhållningssätt och gemensamma ramar för värdegrundsarbetet.

Eleverna i årskurs 9 uppger att det beror på lärare och klass om det råder studiero samt att varken elever eller lärare bryr sig så mycket om ordningsreglerna. De berättar att det fortfarande sparkas sönder fönster och skåp. På fråga till eleverna i årskurs 9 om det förekommer något förebyggande värdegrundsarbete svarar de att de hade en diskussion när det började brinna i korridoren men att man annars inte pratat om det.

Vid Skolinspektionens lektionsbesök den 20 november 2013 noterades att stolar, pennor och annat kastades kring under vissa lektioner. Vidare kunde Skolinspektionen notera att lärarnas tillsägelser inte gav avsedd effekt. Skolinspektionen observerade även att elever som inte förstod uppgifter blev kallade "dumhuvuden" och "idioter" av andra elever och att grovt språkbruk i övrigt användes av eleverna.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 11 mars 2014 samt tillsynsbesök den 4 april 2014

I huvudmannens skriftliga svar till Skolinspektionen anges att ordningsregler används i vissa klasser men inte i andra. I redogörelsen anförts även att ett besök är inplanerat på andra skolor för att få goda exempel på värdegrundsarbete. Vidare konstateras att hemklassrummen i årskurs 4-9 har skapat ett större lugn, men att planen mot kränkande behandling behöver förankras bättre.

Skolinspektionen efterfrågade den 11 april 2014 konkreta resultat av de åtgärder som vidtagits. Någon analys och underbyggd beskrivning av vilka resultat beskrivna åtgärder lett till redovisades dock inte.

Skolans plan mot kränkande behandling var giltig till den 1 april 2014 men någon ny plan finns inte framtagen. I planen anges att den ska följas upp i februari 2014 och att flera åtgärder ska följas upp innan dess. Skolinspektionen har begärt att få ta del av dessa uppföljningar, men har inte fått någon dokumentation kring detta utöver kurators egna tankar kring värdegrundsarbetet.

I intervju med Skolinspektionen uppger rektorn att det inte är helt lugnt på skolan och att det är mycket otrygghet när det är vikarier som undervisar. Rektorn uppger att antalet incidenter och uttryckningar blivit färre, liksom skadegörelsen generellt, men att antalet "tags" ökat. Vidare uppger rektorn att det finns ordningsregler för hela skolan som klasserna ska bryta ned till klassens ordningsregler, vilket hälften av lärarna har gjort. När det gäller disciplinära åtgärder uppger rektorn att alla lärare inte agerar likartat. Rektorn beskriver att skolledningen "uppmuntrar de lärare som vill arbeta med värdegrunden men att många lärare inte har tagit tag i stafettpinnen". Rektorn säger att "vi vill att goda exempel sprids men vi har inte fått ihop lärarna och verksamheten till en helhet".

Någon lärare beskriver i intervju med Skolinspektionen att studieron blivit sämre medan någon uppger att det var flera slagsmål tidigare. Lärarna uppger att dagarna före Skolinspektionens tillsynsbesök blev en elev sparkad i ansiktet och att dagen efter det blev en lärare skullad av en elev. Under höstterminen 2013 barrikaderade en klass i årskurs 7 ett klassrum och biträdande rektor skallades. Lärarna beskriver att eleverna ser att det går att göra saker utan att det får någon konsekvens. Lärarna uppger att det varierar om lärare pratar om ordningsregler med elever. De uppger att de den 19 mars 2014 fått en mapp "med dokument som rör värdegrunden" men att rutinerna inte är förankrade bland personal. På fråga om värdegrundsarbetet på skolan svarar de att det påbörjades förra terminen men att det är många projekt som påbörjas men inte avslutas.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju med Skolinspektionen att det genomfördes arbetslagsmöten efter Skolinspektionens beslut 2013 där bra förslag identifierades men att arbetet sedan rann ut i sanden. De anser att ledningen behöver strukturera upp arbetet med vuxna i korridorerna. En representant för elevhälsopersonalen uppger i mail till Skolinspektionen (april 2014) att denne upprepat pratat med skolledningen om vikten av att likabehandlingsarbetet är centralt styrt och att ledningen aktivt är med och driver detta för att kunna göra uppföljningar, analysera och utveckla verksamheten. "Vi behöver jobba in detta så att det genomsyrar hela verksamheten och både personal och elever behöver vara delaktiga. Jag blir inte hörd av ledningen i detta".

Eleverna i årskurs 9 berättar i intervju för Skolinspektionen att det är mycket stökigt i en klass och att det är ännu värre när det är vikarier. Vidare beskriver eleverna att lärare inte säger ifrån när det är stökigt och att det känns som att de inte vågar göra det. I någon klass har ordningsreglerna diskuterats och i någon inte och det förs inte några diskussioner om hur man ska vara en bra

kompis eller bete sig. Eleverna i årskurs 6-7 uppger att bord är trasiga, att det klottras och att stölder sker. Vid ett tillfälle, våren 2014, när de nationella proven skrevs var det så skrikigt i korridoren att eleverna fick byta lokal.

Vid Skolinspektionens lektionsobservationer den 4 april 2014 var det bristande studiero på flera lektioner, till exempel så pratar och skrattar elever när läraren undervisar, elever lyssnar på musik trots att de inte får det, elever skojbråkar och böcker knuffas ner från bänkar. En elev sköt runt en fotboll i trapphallen och det låg skräp i korridorer.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar utifrån vad som anförts i de skriftliga redogörelserna samt vad som framkommit i intervjuer och vid iakttagelser i samband med tillsynsbesöken, att det inte råder trygghet och studiero i årskurs 6-9. Det har visserligen initierats åtgärder men de blir i praktiken inte alltid genomförda. Om de genomförs följs de inte alltid upp och de får de inte heller alltid avsedd effekt. De ordningsregler som finns har i realiteten inte blivit förankrade varken hos personal eller hos elever och de används därmed inte heller i alla delar av verksamheten. Detta bekräftas samstämmigt av såväl rektorn som lärarna, elevhälsan och eleverna. Att det finns brister i skolans förebyggande arbete för att tillförsäkra eleverna en trygg miljö framgår av de intervjuer Skolinspektionen har gjort. Såväl lärare som elevhälsa uppger att det har utarbetats rutiner för detta arbete men att det saknas styrning för att tillse att dessa följs. Att det finns brister i hur rutinerna följs bekräftas också av intervju med rektorn. Den bristande styrningen visar sig också i avsaknaden av uppföljning och analys av såväl de åtgärder som finns angivna i skolans plan mot kränkande behandling som de åtgärder som vidtagits efter Skolinspektionens beslut.

Anmälan om kränkande behandling

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. Vidare framgår att rektorn är skyldig att anmäla sådana uppgifter till huvudmannen.

I beslut den 14 juni 2013 konstaterade Skolinspektionen att alla händelser där elever anser sig ha blivit utsatta för kränkande behandling inte rapporterats till rektorn och att rektorn inte rapporterat alla fall sådana uppgifter till huvudmannen.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 22 oktober 2013

I huvudmannens skriftliga redogörelse anges att det i planen mot kränkande behandling framgår hur ärenden ska anmälas till rektorn respektive huvudmannen.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 11 mars 2014 samt tillsynsbesök den 4 april 2014

I huvudmannens skriftliga redogörelse anges att rutiner för hur kränkande behandling ska anmälas till huvudmannen är utarbetade. Vidare sägs att det också är viktigt att personalen anmäler incidenter i rapportsystemet, RISK.

Rektorn uppger vid intervju med Skolinspektionen att hon inte hinner anmäla alla kränkningar till huvudmannen. Lärarna uppger att de inte hinner anmäla alla kränkningar till rektorn. Skolinspektionen kan därmed konstatera att de rutiner som finns angående anmälan av kränkande behandling till rektor respektive huvudmannen inte följs.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna i årskurs 6-9 trygghet och studiero samt i hur signaler om kränkande behandling av elever anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författningsstöd

5 kap. 3, 5 §§, 6 kap. 7-8, 10 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Det finns brister i skolans pedagogiska ledarskap och det systematiska kvalitetsarbetet. Stockholms kommun ska därför säkerställa att följande åtgärder vidtas.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som innefattar uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen.

Motivering

I skollagen anges att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Denne ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lä-

rarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

I beslut den 14 juni 2013 kunde Skolinspektionen konstatera att det fanns brister i rektors ansvarstagande för att personalens arbete utgår från de nationella målen. Av beslutet framgår även att det fanns brister i skolans kvalitetsarbete.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 22 oktober 2013 samt tillsynsbesök den 20 november 2013

I huvudmannens redogörelse anges bland annat att skolledningen ska göra regelbundna verksamhetsbesök i klasserna med åtföljande diskussioner, med start höstterminen 2013. Det anges även att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras och att verksamheten vid slutet av läsåret utvärderas. För att utöka skolledningens och arbetslagsledarnas kunskap i analys av den egna verksamheten ska en utbildning i resultatanalys genomföras läsåret 2013/14.

Rektorn ger vid intervju med Skolinspektionen flera exempel på kvalitetshöjande insatser, till exempel att det skett en omorganisation, att scheman omarbetats, att det skapats hemklassrum för eleverna och ämnesrum för lärarna samt att mötesstrukturen på skolan har förbättrats.

Lärarna bekräftar i intervju med Skolinspektionen att det finns flera projekt på gång i skolan för att utveckla verksamheten. Samtidigt uppger de att andra saker kommer emellan som bryter planeringen. De beskriver att de får för lite stöd från ledningen när det gäller värdegrundsfrågor.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 11 mars 2014 samt tillsynsbesök den 4 april 2014

I huvudmannens skriftliga redogörelse till Skolinspektionen uppges att verksamhetsbesök har genomförts hos varje lärare, att utbildning i resultatanalys har genomförts och att en arbetsgrupp ska analysera de faktorer som genererat en dålig arbetsmiljö i högstadiet.

Rektorn uppger i intervju att skolan sedan Skolinspektionens beslut bland annat gjort utvärderingar av PRIO men att dessa ännu inte finns skriftligt. Rektorn uppger att den stora utvärderingen av skolans arbete kommer att göras i juni och då kommer det att bestämmas vad skolan ska göra inför nästa läsår.

Vidare uppger rektorn att strukturella förändringar vidtagits, att planeringstid skapats, att "konferenstid styrts upp" och att bland annat arbetet med trygghet och särskilt stöd prioriterats. Rektorn beskriver att "vi inte har lyckats samla lärargruppen och verksamheten till en helhet" när det gäller värdegrundsarbetet.

På fråga till lärarna om vad som hänt på skolan med anledning av Skolinspektionens beslut svarar de att de hade "en stor sittning" under vårterminen 2013 där de listade de problem som finns och hur man ska arbeta vidare med dessa. Arbetet vidarebefordrades till ledningen, men efter det har inget hänt. De upplever att det är många projekt som påbörjas men inte avslutas och att ledningen är öppen för visioner men att arbetet blir för "spretigt".

Representanter för elevhälsopersonalen ger flera exempel på åtgärder som vidtagits för att utveckla verksamheten, bland annat en satsning på att utveckla mentorskapet. De uppger dock att det finns många goda idéer på skolan men ingen som styr dessa och att flera bra förslag "rinner ut i sanden". Det har också i mail (april 2014) från en person ur elevhälsan framförts synpunkter på att elevhälsoteamet fått låg respons från skolledningen på att gemensamt planera elevhälsoarbetet tillsammans med ledningen.

Skriftlig redogörelse från huvudmannen den 25 april 2014

Skolinspektionen begärde i april 2014 bland annat att få ta del av dokumenterad analys och förslag på åtgärder avseende de samlade kunskapsresultaten och värdegrundsarbete för vår- och höstterminen 2013. Det finns i dokumentationen avseende läsåret 2012/2013 till exempel ingen redovisning eller analys av de samlade kunskapsresultaten i de ämnen och årskurser där det finns nationella krav, det vill säga i årskurs 3, 6 och 9.

I stort sett den enda analys som görs av kunskapsresultaten är att det finns språkliga brister hos de elever i årskurs 9 som inte har uppnått kunskapskraven och att skolan behöver fortsätta arbeta med detta så att inte bara resultaten i svenska höjs utan även i de natur- och samhällsorienterande ämnena.

När det gäller trygghetsfrågorna konstateras efter en redovisning av vissa enkätsvar att det finns resultat skolan inte är nöjd med och som behöver förbättras. Även här är analysen så gott som obefintlig. Det konstateras att förutsättningarna för en trygg skolgång inte fanns vid läsårets början, att det varit tydligt och därför har stort fokus legat på trygghetsfrågor.

Vidare hänvisar skolan till sin pedagogiska utvecklingsplan för utvecklingsåtgärder. I den plan som gällde för 2012/13 och som var underlaget för redovis-

ningen för 2012/2013 beskrivs hur en rad åtgärder ska utvärderas. Skolinspektionen kan inte se att dessa åtgärder har analyserats nämnvärt i redovisningen för läsåret 2012/13.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer utifrån vad som anförts i de skriftliga redogörelserna och vad som framkommit i intervjuer att vissa åtgärder vidtas för att utveckla verksamheten men det saknas en för skolan systematisk uppföljning av resultat i olika avseenden samt analys av de åtgärder som vidtagits.

På skolan samlas viss information om verksamheten in, men det finns ingen dokumentation över de samlade kunskapsresultaten. Det har vidare framkommit att trots bristande trygghet och studiero har inte heller planen mot kränkande behandling, eller de åtgärder som föreslås i denna, följts upp eller utvärderats gemensamt på skolan. Dessutom visar intervjusvar och skriftlig dokumentation att skolan inte på ett systematiskt sätt har följt upp genomförandet av de åtgärder som vidtagits med anledning av Skolinspektionens kritik i juni 2013. Den analys som Skolinspektionen har tagit del av är begränsad och belyser inte vad i verksamheten som påverkar och orsakar skolans resultat. Att för skolan väsentliga resultat inte dokumenteras och analyseras innebär att de åtgärder för utveckling som vidtas riskerar att inte bli verkningsfulla.

Samtidigt som flera åtgärder vidtagits utifrån Skolinspektionens tidigare beslut, ger lärare och elevhälsopersonal exempel på att förbättringsförslag som lämnas till skolledningen inte får gehör eller att påbörjat utvecklingsarbete avstannar. Det finns också exempel på att åtgärder som beslutats i praktiken inte blir genomförda. Skolinspektionen konstaterar att åtgärderna som huvudmannen och skolledningen vidtagit inte har utgått ifrån en systematisk analys av verksamheten och att rektor inte har sett till att de prioriterade åtgärderna också genomförts.

Det är angeläget att det systematiska kvalitetsarbetet utvecklas så att resultat sammanställs, att åtgärder följs upp, att resultaten av uppföljningen analyseras och eventuella brister identifieras samt att åtgärder vidtas utifrån detta.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författningsstöd

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-6 §§ skollagen, 2.8 Rektors ansvar Lgr 11

Vitesföreläggande

Motivering

Skolinspektionen får enligt skollagen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, i fråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslut om rätt till bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt skollagen förenas med vite.

Som Skolinspektionen redovisats ovan i detta beslut uppfyller Stockholms kommun inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Stockholms kommun föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta åtgärder som beskrivits ovan under respektive rubrik. På grund av allvaret i de brister som föreligger och på grund av att Stockholms kommun trots föreläggande inte har åtgärdat bristerna anser Skolinspektionen att det är nödvändigt att förena föreläggandet med ett vite.

Författningsstöd

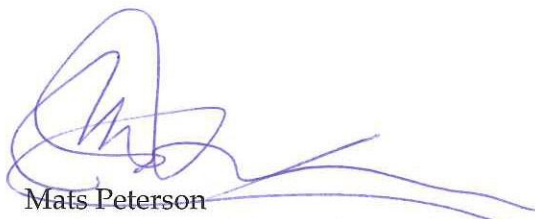
26 kap. 10 och 27 §§ skollagen

Hur man överklagar, se bilaga 1.

I ärendets slutliga handläggning har avdelningschefen Tommy Lagergren, enhetschefen Katarina Håkansson, avdelningsjuristen Ingrid Brännare, juristen Malin Norell samt juristen Kristine Brosjö deltagit.

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Mats Peterson
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga 1	Överklagandehänvisning
Bilaga 2	Beslut efter tillsyn av Gubbängsskolan i Stockholms kommun

Dnr 43-2012:4307

Överklagande av beslutet

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 23069 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud.